

Мельничук Я.В., студентка

Кравченко Ю.М., студентка

Корнієнко Т.О., викладач

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ

Сільське господарство є основним виробником найнеобхідніших для людства продуктів – продуктів харчування, а основною базою цієї галузі залишається село, сільська територія.

Соціально-економічна ситуація України вимагає якнайскорішого виходу з системної кризи та розв'язання соціальних проблем українського суспільства основу яких складають піднесення рівня та якості життя населення країни, в тому числі сільських територій, підвищення його загального добробуту та збагачення духовно-моральними цінностями.

Занепад сільських територій призвів до зниження рівня життя сільського населення, часткової його деградації та зубожіння, зменшення обсягів сільськогосподарського виробництва, низького рівня дохідності аграрних товаровиробників, зменшення кількості об'єктів соціальної інфраструктури села, відсутності фінансової підтримки дрібних агроформувань, адміністративних перешкод в залученні інвестицій для розвитку села [1].

Актуальність проблеми зрівноваженого розвитку сільських територій зумовлюється, з одного боку, наростаючою кризою сільського життя, тенденцією сільського населення до зубожіння, зростанням рівня безробіття на селі, неефективністю заходів держави у намаганні вирішити проблеми села, а з другого боку – зростанням попиту на об'єктивні переваги сільського життя серед міських жителів. Тому проблема полягає також у тому, як підвищити рівень добробуту сільських жителів та рівень життя на селі до рівня міського,

зберігаючи та примножуючи при цьому притаманні селу його переваги над містом.

Проблема розвитку сільських територій уже тривалий час перебуває в зоні особливої уваги українських вчених-економістів, серед яких Є.І. Бойко, О.М. Бородіна, І.Р. Залуцький, В.К. Збарський, В.С. Кравців та інші [2].

Проте існуюча ситуація у сільських територіях України, яка характеризується їх економічною стагнацією, екологічним занепадом та наявністю низки демографічних і соціальних проблем, диктує необхідність продовження досліджень проблеми розвитку сільських територій.

Основними проблемами сільських територій в Україні є невідрегульованість формування достатньої податкової бази на місцях, відсутність обґрунтованої та всебічно збалансованої і фінансово забезпеченої державної програми розвитку села, відсутність адекватного механізму реалізації фінансового забезпечення розвитку сільських територій, зруйнована соціальна інфраструктура та відсутність стимулів і коштів на її реконструкцію й розвиток, монофункціональний характер розвитку сільської економіки, основою якої залишається неефективне на сьогодні сільське господарство, відсутність умов для розвитку альтернативних напрямів підприємництва та їх подальшої диверсифікації на сільських територіях; відсутність системної законодавчої і нормативної бази розвитку сільських територій; нерозуміння важливості розвитку сільських територій на основі розвитку сільського господарства та залежності від цього розвитку країни в цілому.

Основними альтернативами сільському господарству на сьогодні виступають сфери будівництва, торгівлі, соціальних послуг. Також особливе місце належить туристичному бізнесу та сільському туризму завдяки рекреаційно-туристичним можливостям, історичним надбанням, природним ландшафтам, архітектурним пам'яткам, озерам, лісам, рікам, горам, джерелам мінеральних вод тощо. Сільськогосподарський потенціал здатний забезпечувати потреби не лише власного населення, але й формувати експорт агропромислової продукції, причому необхідним є зосередження не на

сировинному експорту, а реалізації на зовнішніх ринках готової продовольчої продукції. Тому з позиції багатофункціонального розвитку сільських територій підтримка сільського господарства має бути одним з ключових напрямів державної політики.

У сприянні розвитку несільськогосподарських видів економічної діяльності на сільських територіях можна виділити основні потенційні їх напрями: діяльність у туристичній сфері, зокрема агротуризму; виробництво енергії на основі відновлювальних джерел; діяльність у сфері культури, мистецтва та національно-етнічної спадщини; упорядкування земельних угідь та покращення ландшафтів; розвиток соціальних послуг; здійснення віддаленого надання послуг (інформаційних, торгівельних, науково-дослідних тощо) шляхом використання мережі Інтернет [3].

Отже, перспектива розвитку сільських територій в Україні вирішальною мірою залежить від можливого рівня розвитку сільського господарства та підтримки державою цього процесу. А вже від рівня розвитку економіки сільських територій залежатиме й рівень вирішення соціальних проблем, а також рівень їх екології та збереженості і покращання їх природних ресурсів. Перспективний розвиток сільського господарства як основи економіки села та розвитку сільських територій потребує виваженої пріоритезації організаційно-правових форм господарювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Славов В. П. Економічна система сталого розвитку сільських територій / В. П. Славов, О. В. Коваленко // Вісник аграрної науки. – 2007. – № 9. – С. 68 – 71.

2. Розвиток сільських територій (стан, проблеми, перспективи) / Є. І. Бойко, І. Р. Залуцький, Х. М. Притула та ін.; НАН України. Інститут регіональних досліджень; [наук. ред. Є. І. Бойко]. – Львів, 2011. – 61 с.

3. Збарський В. К. Сталий розвиток сільських територій: проблеми і перспективи / В. К. Збарський // Економіка АПК. – 2010. – № 11. – С. 129-135.